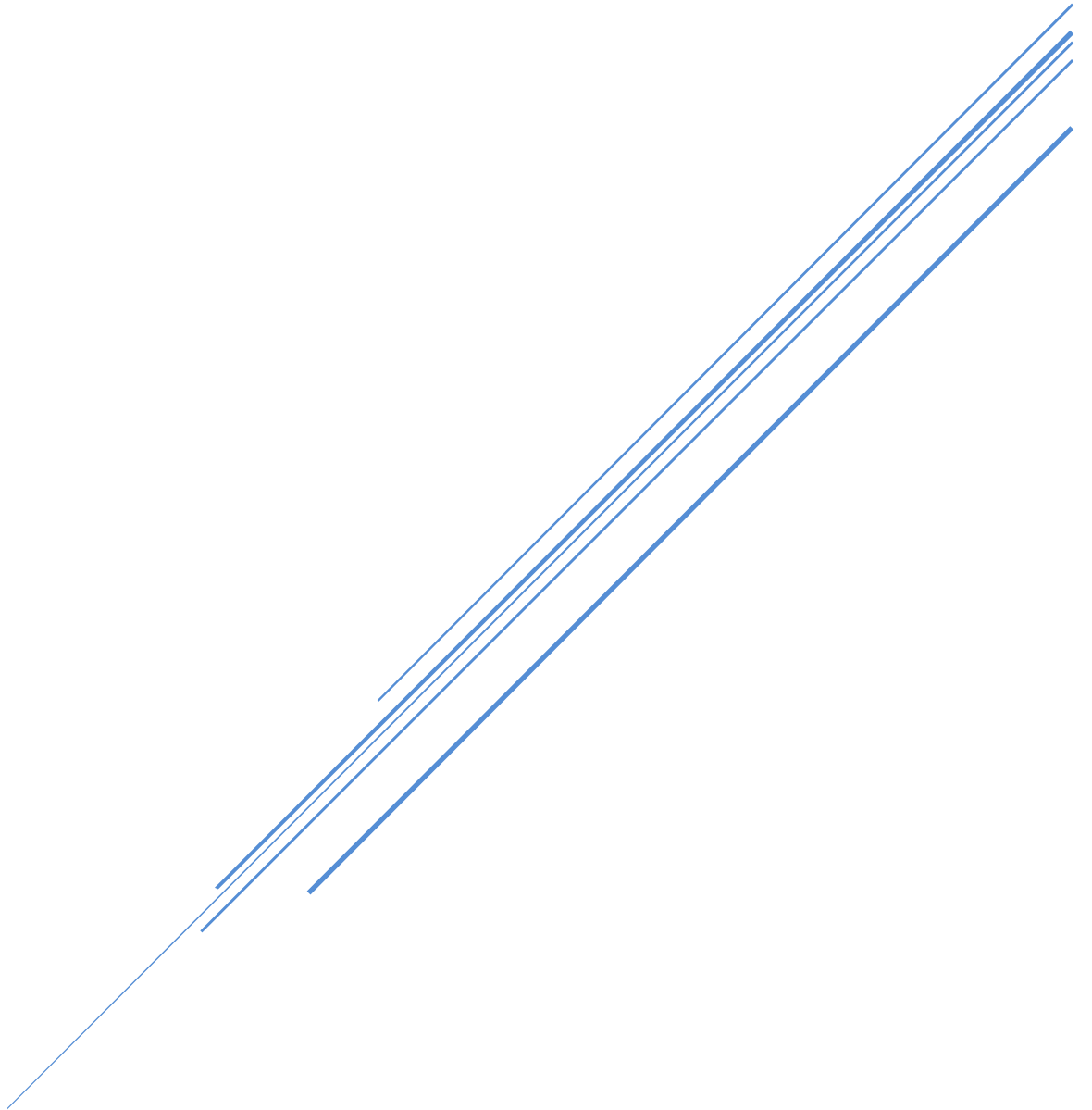

የቴሌኮሚኒኬሽን አገልግሎት ሙግት መፍቻ
መመሪያ ማብራሪያ

1. መግቢያ

በቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አሰጣጥ እና አጠቃቀም ላይ የተለያዩ ቅሬታዎች ሊነሱ ይችላሉ። እነዚህ ቅሬታዎች በቴሌኮም አገልግሎት ሰጪዎች እና በአገልግሎት ተቀባዮች እንዲሁም በቴሌኮም አገልግሎት ሰጪዎች መካከል ሊሆን ይችላል። እነዚህን ቅሬታዎች በባህሪያቸው ቴክኒካል እና ውስብስብ ሲሆኑ መደበኛ ፍርድ ቤት ጉዳዩን አይቶ ለመወሰን አስቸጋሪ ሊሆንበት ይችላል። በዚህም ምክንያት እነዚህን እና መሰል አለመግባባቶች ለመፍታት አንድ አንድ ሃገራት ጉዳዩን የሚመለከቱ ልዩ ችሎቶችን የሚመሰርቱ ሲሆን ሌሎች ሃገራት ደግሞ ይህን ስልጣን ለቴሌኮም እና ኢንተርኔት ተቆጣጣሪ አካል ሲሰጡት ይስተዋላል። ይህ አካሄድ በአንድ በኩል ፈጣን እና እውቀት መር ውሳኔን መውሰን የሚያስችል ሲሆን በሌላ በኩል ደግሞ የተከራካሪ አካላት እንግልትን ያስቀራል።

በዚህም መሰረት በኮሚኒኬሽን አገልግሎት አዋጅ ቁጥር 1148/2011 አንቀጽ 6(15) ላይ የኢትዮጵያ ኮሙኒኬሽን ባለስልጣን በኮሙኒኬሽን አገልግሎት አፕሬተሮች እና በተጠቃሚዎች እንዲሁም በኮሙኒኬሽን አገልግሎት አፕሬተሮች መካከል የሚነሱ አለመግባባቶችን የማየት፣ የመመርመር እንዲሁም ለአለመግባባቶች ውሳኔ የመስጠት ሥልጣን ተሰጥቷል።

እነዚህ የተሰጡትን ተግባር እና ሃላፊነት ለመወጣት አስቸኳይ የሆኑ ሁኔታዎች መፈጠር ያለባቸው ሲሆን ከእነዚህም ውስጥ አንዱ የህግ ማዕቀፎች ቀርጿ ወደ ተግባር መግባት ነው። ይህንን ሕሳቤ በመያዝ ይህ መመሪያ የተዘጋጀ ሲሆን በዘርፉ ውጤታማ ስራን መስራት ያስችላል ተብሎ ይታመናል።

2. የመመሪያው የሕግ መሰረት

የኢትዮጵያ ኮሙኒኬሽን ባለሥልጣን በኮሙኒኬሽን አገልግሎት አዋጅ ቁጥር 1148/2011 አንቀጽ 6 (2) ፣ 6(15) ፣ 37፣ 48 እና 54(2) ላይ በኮሙኒኬሽን አገልግሎት አፕሬተሮች እና በተጠቃሚዎች እንዲሁም በኮሙኒኬሽን አገልግሎት አፕሬተሮች መካከል የሚነሱ አለመግባባቶችን የማየት፣ የመመርመር እንዲሁም ለአለመግባባቶች ውሳኔ የመስጠት ሥልጣን ተሰጥቷል። ከዚህ በተጨማሪም የቴሌኮሙኒኬሽን ሙከራን በተመለከተ መመሪያ ማውጣት እንደሚችል በግልጽ ተመልክቷል።

3. የመመሪያው ዓላማ

የዚህ መመሪያ ዋና :-ዓላማ

- በቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪዎች እና ተጠቃሚዎች እንዲሁም በቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪዎች መካከል የሚነሳ አለመግባባቶችን በተቀላጠፈ እና ወጪ ቆጣቢ በሆነ ሁኔታ መፍታት፤
- የቴሌኮሙኒኬሽን ሙገት በተገቢው መንገድ እና አገልግሎቱን በማያደናቅፍ መንገድ መፍታት የሚቻልበትን የህግ ማዕቀፍ ማበጀት፤

4. የህጉ የዝግጅት ሂደት

የመመሪያው ዝግጅት ከአንድ አመት በላይ የወሰደ እና በርካታ ሂደቶችም ያለፈ ሲሆን ረቂቅ ህጉ ተጠናቅቆ እስከቀረበበት ድረስ የተከናወኑ አበይት ተግባራት ወይም ሂደቶች በሚከተለው መልኩ ተጠቃልሏል፡፡

- **ጥናት ማካሄድ፡-** እስካሁን ድረስ የቴሌኮም ዘርፉ ለገበያ ክፍት ባለመሆኑ ከዘርፉ ጋር ተያይዞ የሚነሱ የህግ ጥያቄዎችን በበቂ ሁኔታ የሚያስተዳደር የግጭት መፍቻ ህግ አልነበረም፡፡ በመሆኑም ዘርፉን መሰረት ያደረገ አለመግባባትን ለመፍታት የሚያስችል ህግ ለመቅረጽ ጥናቶች ማካሄድና በጥልቀት መረዳት የሚጠይቅ ነው፡፡ ይህንን ለማሳካት የሃገሪቱ ነባራዊ ሁኔታ፣ በዘርፉ የዳበረ ልምድ ያላቸው የሃገራት ተሞክሮ እና የቴክኖሎጂ እድገት በተመለከተ ጥናት ተደርጎል፡፡ በዚህ ጥናት አማካኝነት በረቂቅ መመሪያ ውስጥ ሊካተቱት የሚገባቸው ድንጋጌዎች እና ዋና ዋና ቁም ነገሮች ጉዳዮች ተለይቷል፡፡
- **በስራ ላይ ያሉ የሃገሪቱ ህጎችን መመርመር፡-** የቴሌኮም ቴክኖሎጂ በፈጣን ለውጥ ላይ ያለ በመሆኑ ፤ በአገልግሎት ሰጪዎች መካከል እንዲሁም በአገልግሎት ሰጪዎች እና ተቀባዮች መካከል ሊነሳ የሚችል አለመግባባቶችን ለመፍታት ከዘርፉ ጋር ተዛማጅነት ያላቸው ህጎችን መመርመር እና ያሉባቸውን ክፍተቶች ማጥናት ያስፈልጋል፡፡ በዚህ መሰረትም በዘርፉ ያሉ ድንጋጌዎች የተዳሰሱ ሲሆን እነዚህ ድንጋጌዎች ጥቅል እና ዝርዝር ማስፈጸሚያ ድንጋጌዎች የሚያስፈልጋቸው ሆነው ተገኝተዋል፡፡ ስለሆነም በዚህ መመሪያ በአዋጁ የተመለከቱ እና ዝርዝር ድንጋጌዎች የሚያስፈልጋቸው አንኳር ነጥቦች ሽፋን አንዲያገኙ ተደርጓል፡፡
- **ለረቂቅ ህጉ ዝግጅት ግብአት የሚሆኑ ሞዴል ህጎችና ተሞክሮዎች መምረጥ፡-** የቴሌኮም ዘርፍ ላይ አለም-አቀፍ ተቋማት ተሳታፊ በመሆናቸው ዘርፉን የሚያስተዳድረው ህግም

አለምአቀፍ ደረጃውን በጠበቀ መልኩ መዘጋጀት አለበት። ስለሆነም የህጉ ይዘት አለም አቀፍ ደረጃው የጠበቀ ይሆን ዘንድ ከሃገሪቱ ማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊ እና ፖለቲካዊ ሁኔታዎች አንጻር ተቀራራቢ የሆኑ ሃገራት ህጎች በሞዴልነት ተመርጠዋል፡-

- **ባለድርሻ አካላትን ማወያየት፡-** ረቂቅ መመሪያውን ለማዳበር የሚከተሉት ሶስት የውይይት መድረኮች ተዘጋጅተዋል፡-
 - የሃገር ውስጥ እንዲሁም አለማቀፍ የቴሌኮም ኦፕሬተሮችን፣ ከዘርፉ ጋር ግንኙነት ያላቸው የመንግስት እና የግል ባለድርሻ አካላትን፣ የሲቪክ ማህበረሰብን፣ ዘርፉ ላይ የሚሰሩ የህግ ባለሙያዎችን ፣ባለሃብቶችን ወዘተ ተሳታፊ ያደረገ የአንድ ወር¹ የምክክር መድረክ ተዘጋጅቷል።
 - ረቂቁን በባለስልጣኑ ዌብሳይት ላይ ለ20 ቀናት ለሕዝብ አሰተያየት ክፍት እንዲሆን ተደርጎ፤ ፍላጎቱ ካላቸው የሃገር ውስጥ እንዲሁም አለማቀፍ ተቋማት በቂ የሆነ ግባት ለመሰብሰብ ተችሏል።
 - የተሰበሰቡ ግባቶች በመመሪያው ላይ ስለተካተቱበት ሁኔታና ተያያዥ ጉዳዮች ሶስተኛ የምክክር መድረክ ተዘጋጅቷል።

5. በረቂቅ መመሪያው ላይ የተነሱ ነጥቦች እና የተወሰዱ እርምጃዎች

ባለድርሻ አካላት የተለያዩ ጥያቄዎችን በመድረኩ ላይ አንስተዋል። የተወሰኑትም በሚከተለው መልክ ቀርበዋል፡-

- በመግቢያ (preamble) ክፍል ላይ መመሪያውን ማውጣት ያስፈለገበት ዋና ዋና ምክንያቶች ተለይተው በአንድ ወይም ሁለት ፓራግራፍ ውስጥ እንዲካተት ቢደረግ፤
- መመሪያውን ማሻሻል በተመለከተ ክፍል ላይ መመሪያው በማንኛውም ወቅት እንደሚሻሻል ተደንግጓል። ይህ ግን የባለፍቃዶችን ጥቅም ስለሚጎዳ መመሪያው ሲሻሻል ባለድርሻ አካላት ተሳታፊ የሚሆኑበት ሁኔታ ቢፈጠር።
- በመመሪያው ላይ የተመለከቱትን አስጋዳጅ ድንጋጌዎች መጣስ የሚያስከትላቸው ቅጣቶች ቢቀመጡ፤

¹ <https://eca.et/2019/10/10/initial-stakeholder-consultation/>

- በአዋጁ ውስጥ የተተረጎሙ ቃላቶች በዚህ መመሪያ ላይም በድጋሚ ፍቺ ተሰጥቷቸዋል። ይህም መመሪያው ያነዛዘዋልና ቢስተካከል።

ባለስልጣን ከላይ የተመለከቱትን እንዲሁም ሌሎች ተያያዥ ሀሳቦች ላይ ከተሳታፊዎች ጋር ሰፊ የሆነ ውይይት ካደረገ በሆላ፤ የሃገሪቱን አጠቃላይ ጥቅም፣ ዓለምአቀፍ ልምድ እንዲሁም የዘርፉን እድገት ግንዛቤ ውስጥ በመክተት ለተነሱ ጥያቄዎች ምላሽ ሰጥቷል።

- በመመሪያው መግቢያ ላይ የተነሳው ጥያቄ አግባብነት ያለው በመሆኑ ማሻሻያ ተደርጓል።
- መመሪያውን ባለስልጣኑ በማንኛውም ወቅት እንደሚያሻሽለው የተመለከተው ንግግር የአገልግሎት ሰጪዎችን ፍላጎት ስለሚጎዳ ይሻሻል የሚለው ጥያቄ ተገቢነት ስላለው ማሻሻያ ተደርጎበታል።
- ከቅጣት ጋር ተያይዞ የቀረበው ሐሳብ ተገቢ አስተያየት እንደሆነ ግንዛቤ ተወስዶበታል።
- ከቃላት አጠቃቀም ጋር ተያይዘው የተነሱ ሐሳቦች ተቀባይነት በማግኘታቸው ማስተካከያ ተደርጓል።

6. ለውይይት የተሰራጨው ረቂቅ መመሪያ እና የመጨረሻ ሆኖ የወጣው መመሪያ

- በማስታወቂያ በተሰራጨው መመሪያ ላይ ባለስልጣኑ መመሪያውን በማንኛውም ወቅት እንደሚያሻሽለው ተመልክቷል የነበረ ሲሆን በመጨረሻ ረቂቅ ላይ ግን ባለስልጣኑ መመሪያውን ሲያሻሽል ከባለድርሻ አካላት ጋር በጉዳዩ ዙሪያ ውይይት ማድረግ እንደሚኖርበት ተመልክቷል። ይህ የተደረገበት ዋና ምክንያት ባለስልጣኑ በየወቅቱ ባለድርሻ አካላትን ሳያሳትፍ ማሻሻያ የሚያደርግ ከሆነ የአገልግሎት ሰጪዎችን ፍላጎት/ጥቅም ይጎዳል ከሚል ሕሳብ የተነሳ ሲሆን ይህም ከባለድርሻ አካላትም በኩል በስፋት ሲንጸባረቅ ነበር። ጥያቄው የአዋጁን መንፈስ ያገናዘበ እና ተገቢ በመሆኑ እንዲስተካከል ተደርጓል።
- በመመሪያው መግቢያ ላይ ለመመሪያው መሰረት የተደረጉ ድንጋጌዎች ብቻ ናቸው የተካተቱት። ለመመሪያው መውጣት ምክንያት የሆኑ ነጥቦች አልተካተቱም የሚል አስተያየት ከባለድርሻ አካላት በኩል ቀርቧል። ስለሆነም የመመሪያው መግቢያ የመመሪያውን አስፈላጊነት አጉልቶ በሚያሳይ መልኩ በድጋሚ ይስተካከል የሚለው ሕሳብ/ አስተያየት ተገቢ በመሆኑ በዛ መልክ እንዲስተካከል ተደርጓል።

- በመድረክ ተሳታፊዎች ፍቺ የሚያስፈልጋቸው ቃላቶች ተለይተው የቀረቡ ሲሆን ለእነዚህ ቃላቶች ትርጓሜ ተሰጥቷቸዋል።
- ከቅጣት ጋር ተያይዞ የቀረበው ሐሳብ ተገቢ አስተያየት እንደሆነ በመቀበል ማሻሻያው ግን በዚህ ህግ ሳይሆን ወደ ፊት በሚወጣው ደንብ መሰረት የሚመለስ እንደሆነ ግንዛቤ ተወስዶበታል።